

MARILENA TIUGAN

(1947–2023)

Cu tristețe am aflat că la începutul anului ne-a părăsit *Marilena Tiugan*, cercetător la Institutul de Lingvistică „Iorgu Iordan – Alexandru Rosetti”.

După terminarea Facultății de Litere a Universității din București, Marilena Tiugan s-a dedicat cercetării lingvistice în cadrul Centrului de Cercetări Fonetice și Dialectale (ulterior, Institutul de Lingvistică) al Academiei Române, unde a rămas până la pensionare și câțiva ani după acest moment.

În 1984 și-a susținut teza de doctorat cu titlul *Limba română vorbită la București*, teză care are la bază anchetele sociolingvistice efectuate în diferite tipuri de colectivități urbane (în curs de urbanizare – Buftea, cu nivel mediu de urbanizare și industrializare – Alexandria și de tip metropolitan, București). Aceasta a fost printre primele cercetări de sociolingvistică din spațiul românesc, dezvoltate în cadrul unei echipe conduse de Boris Cazacu, inițiatorul acestei direcții în lingvistica românească.

Ulterior, a participat la anchete dialectale de teren în Muntenia, Bistrița-Năsăud, Covasna, Harghita, Sălaj și la aromânii din Dobrogea. De asemenea, a participat și la transcrierea fonetică a textelor dialectale înregistrate pe teren.

Cu o mare putere de muncă și cu un simț puternic al eticii profesionale, a participat la elaborarea mai multor lucrări fundamentale din cadrul institutului: *Tratatul de dialectologie română*, elaborat sub coordonarea lui Valeriu Rusu, *Harta sonoră a graiurilor și dialectelor limbii române*, *Atlasul lingvistic român pe regiuni*. *Sinteză* și, cu o deosebită contribuție, la *Dicționarul dialectului meglenoromân*, ultimele două lucrări sub coordonarea lui Nicolae Saramandu.

A fost un model de colegialitate și de bună colaborare în cadrul colectivului de dialectologie.

Redacția

LAURENȚIA DASCĂLU-JINGA

(1944–2023)

Cercetător științific I la Institutul de Fonetica și Dialectologie „Al. Rosetti” al Academiei Române, apoi la Institutul de Lingvistică „I. Iordan – Al. Rosetti”, doctor în filologie, membră a Societății Române de Lingvistică și a IADA (International Association for Dialogue Analysis), Laurenția Dascălu-Jinga a fost un om de știință pasionat de cunoaștere, dar și o prezență competentă, plină de tact și generoasă în toate colectivele din care a făcut parte. A elaborat articole publicate în țară și în străinătate, a prezentat comunicări la reuniuni științifice interne și internaționale, a susținut o serie de conferințe la cursuri de vară, a coordonat granturi de cercetare a limbii vorbite (MCT 1998–1999 și un grant al Academiei Române din 2003).

Cercetările sale de fonetică acustică suprasegmentală, cu studii sistematice asupra intonației, au fost valorificate în monografia *Melodia vorbirii în limba română* (2001); aceasta include și secțiuni de geoprozodie, prin descrierea unor intonații dialectale din Maramureș, Bihor, Muscel și Țara Oltului. A primit premiul „Simion Florea Marian” al Academiei Române pentru volumul (în colaborare) *Antologie fonetică a limbii române* (1988) și a elaborat capitolul *Organizarea prozodică a enunțului* din *Gramatica limbii române*, Editura Academiei Române, 2005. De asemenea, a publicat capitole monografice despre prozodia și intonația românească în lucrări internaționale de referință, precum *Lexikon der romanistischen Linguistik III* (Tübingen, 1997) și *Intonation Systems: A Survey of Twenty Languages* (Cambridge, 2000).

Modul sistematic și temeinic de a aborda orice problemă pe care o studia a făcut posibilă, de-a lungul timpului, realizarea unui pionierat de înaltă ținută academică în discipline lingvistice variate; de pildă, predând limba română ca lector în cadrul contractului reînnoit dintre Italia și România după 1989, la Universitatea din Padova, s-a implicat în elaborarea unor cărți care au rămas repere în activitatea de predare-evaluare a limbii române ca limbă străină (Laurenția Jinga, *Grammatica romana per italiani*, Edizioni dell’Orso, Alessandria, 2004; Angela Tarantino, Laurenția Dascălu-Jinga, *La lingua romana. Morfologia ed esercizi*, București, Editura Fundației Culturale Române, 1996). De asemenea, materialele dialectale culese pentru *Arhiva fonogramică a limbii române* au fost fructificate ulterior și în direcția metodologiei culegerii unui corpus vorbit nedialectal, autoarea urmărind cu tenacitate acest proiect de suflet, care a culminat cu un corpus bogat *Corpus de română vorbită* (CORV), 2002, cu o serie de granturi, articole și volume dedicate acestei tematici.

Dacă în 2000 îi apărea în SCL, nr. 1, *Pentru un corpus de limbă română vorbită*, o pledoarie riguros argumentată în favoarea cercetărilor nedialectale de limbă vorbită, în 2002 publica nu doar un volum de eșantioane, *Corpus de română vorbită (CORV)*. *Eșantioane*, ci și o monografie cu analize detaliate bazate pe acest corpus: *Corectarea și autocorectarea în conversația spontană* (2002), urmată, în 2006, de un alt volum de analiza conversației: *Pauzele și întreruperile în conversația românească actuală* (2006). Contribuția Laurenției Dascălu-Jinga este valoroasă și prin catalizarea unor dialoguri și cercetări ale specialiștilor consacrați, dar și a unor norocoși discipoli care au beneficiat de mentoratul său (care ducea mai departe propria experiență ca doctorandă a regretatului Andrei Avram). Datorită entuziasmului și coordonării domniei-sale, au apărut volumele de studii *Dialogul în româna vorbită* (2003), în colaborare cu prof. univ. Liana Pop, și *Româna vorbită actuală (ROVA)*. *Corpus și studii* (2011).

După entuziasmul începutului de mileniu cu privire la așa-numita lingvistică a corpusului, iată că acum intrăm într-o perioadă a mondializării, în care dialogul se supune covârșitor unei logici a tranzacției și a eficienței. După cum semnala distinsa cercetătoare Sherry Turkle în volumul *Reclaiming Conversation* (New York, 2016), pierderea obișnuințelor formate prin conversație autentică implică nu doar riscuri sociale, ci și riscuri legate de reducerea capacității noastre de a reflecta la noi înșine. Faptul că beneficiem de cercetări aprofundate ale unor specialiști, precum Laurenția Dascălu-Jinga asupra fenomenelor specifice oralității, incluzând clasificări și descrieri pragmalingvistice nuanțate, dublate de o fină cunoaștere a foneticii suprasegmentale, ne oferă o poziție privilegiată în apărarea specificului comunicării spontane, directe, cu adevărat vii.

Laurenția Dascălu-Jinga rămâne prezentă prin toate aceste contribuții, iar cei care vor să continue cercetările bazate pe CORV le pot contacta pentru fișierele audio pe fostele sale colaboratoare: Irina Floarea¹ sau Diana Ghido².

Diana Ghido

¹ flo_irina@yahoo.com

² diana.ghido@gmail.com

